

සෞඛ්‍ය පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජය සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අතර 2018 ඔක්තෝබර් 26 දිනැතිව ඇති කර ගත් අංක 3727-SRI (COL) දරන ණය ගිවිසුම සහ අංක 0618 -SRI (SF) දරන දීමනා ගිවිසුම සමග සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා සලකන මාගේ අදහස් හා නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු, අරමුදල් යෙදවීම හා කාලය

ණය ගිවිසුමට හා දීමනා ගිවිසුමට අනුව, සෞඛ්‍ය හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවීමේ නියෝජිතායතනය වන අතර මධ්‍යම, උතුරු මැද, සබරගමුව සහ ඌව යන පළාත් සභා හතර මෙම ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. ගුණාත්මක අත්‍යවශ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවා සඳහා විශ්වීය ප්‍රවේශය සහ අඛණ්ඩ සත්කාර සැපයීමේ සංකල්පය මත පදනම්ව ප්‍රාථමික සෞඛ්‍ය සේවා පද්ධතියේ කාර්යක්ෂමතාව සාධාරණත්වය සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීම වැඩිදියුණු කිරීම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු වේ. ණය සහ ප්‍රදාන ගිවිසුමවලට අනුව පිළිවෙලින් සහනදායී ණය වශයෙන් රු.මිලියන 5,813කට සමාන එ.ජ.ඩො මිලියන 37.5ක් සහ රු.මිලියන 1,938කට සමාන එ.ජ.ඩො මිලියන 12.5ක ප්‍රදානයකින් සමන්විතවන එකතුව රු.මිලියන 7,125කට සමාන එ.ජ.ඩො මිලියන 50ක් ලබා දීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එකඟ වී තිබුණි. ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු 2018 දෙසැම්බර් 01වන දින ආරම්භ කරන ලද අතර 2023 නොවැම්බර් 30 දින වන විට එම ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු අවසන් කිරීමට නියමිතව තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, එම කාලය 2025 මැයි 31 දක්වා සහ නැවත වරක් 2026 මැයි 31 දක්වා වශයෙන් අවස්ථා දෙකක දී දීර්ඝ කර තිබුණි.

1.3 මතය

2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි වියදම් ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශය පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබා ගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය දරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියන්ට අනුකූලව පිළියෙළ කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය පරීක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ වගකීම පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කර ගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුවෙන් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- භාවිත කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව පාලනය කරනු ලබන පාර්ශ්වයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.1 නීති, රීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති හා රෙගුලාසි වලට යොමුව	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ දැක්වීම	අදහස් විගණකගේ නිර්දේශය
(අ) 2019 මාර්තු 05 දිනැති කළමනාකරණ වක්‍රලේඛ අංක	ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුව අවම වශයෙන් සෑම මාස දෙකකට වරක්වත් රැස්විය යුතු වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ව්‍යාපෘති	ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටු රැස්වීම් අමාත්‍යාංශය විසින් තීරණය කර සම්බන්ධීකරණය කරන ලද අතර 2024 වර්ෂයේදී අප හට	උපදෙස් අනුගමනය කළ යුතුය.

01/2019 හි 9.3 මෙහෙයුම් කමිටුව අවස්ථා පැවැත්වීමට හැකි වූයේ ව්‍යාපෘති වගන්තිය දෙකකදී පමණක් රැස්වී තිබුණි. මෙහෙයුම් කමිටු රැස්වීම් දෙකක් පමණි.

- (ආ) ප්‍රසම්පාදන මිල සැදැහුම් ක්‍රමය හෝ සෘජු මෙම ප්‍රසම්පාදන සඳහා කරන ලද සම්පූර්ණ මුදල අත්පොතෙහි කොන්ත්‍රාත් ක්‍රමය යටතේ සිදු ගෙවීම් ආපසු ගෙවන ලෙස වගකිවයුතු අතිරේක අංක කරන ලද ප්‍රසම්පාදන සඳහා සියලුම සාමාජිකයින්ට ලිඛිතව පාර්ශ්වයන්ගෙන් 32 ප්‍රසම්පාදන කමිටුවේ දැනුම් දී ඇත. මේ දක්වා සිදු අයකර ගත සාමාජිකයින්ට කිසිදු ගෙවීමක් කරන ලද මුදල් ආපසු ගෙවීම් යුතුය කළ යුතු නොවේ. කෙසේ වෙතත්, 2020 සිට 2021 දක්වා සිදු ලෙස අප හට රුපියල් 301,000ක මුදලක් ලැබී ඇති අතර අනෙකුත් සාමාජිකයින්ගෙන් අයවිය යුතු ශේෂය අයකර ගැනීමට සිහි කැඳවීම් යවා ඇත.
- ප්‍රසම්පාදන කමිටුවේ සාමාජිකයින්ට රු.1,341,000ක මුදලක් ගෙවා තිබුණි. මෙම මුදල අදාළ පාර්ශ්වයන්ගෙන් අයකර ගැනීමට පියවර ගන්නා ලෙස සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් 2022 සැප්තැම්බර් 26 වන දින ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂකට ලිඛිතව දැනුම් දී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම වාර්තාව නිකුත් කරන දිනය දක්වා, රු.1,001,000 ක මුදලක් අයකරගෙන නොතිබුණි.

3. භෞතික කාර්යසාධනය

3.1 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ දැක්වීම	අදහස් විගණකගේ නිර්දේශය
(අ) රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රාදේශීය රෝහල් 6 ක් ඉදිකිරීම සඳහා 2022 ඔක්තෝබර් 14 වන දින පුවත්පත් දැන්වීම් මගින් මිල ගණන් කැඳවා තිබුණි. ලැබුණු මිල ගණන් සහ ප්‍රසම්පාදන කමිටුවේ තීරණ පරීක්ෂා කිරීමේදී, ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශවල විධිවිධානවලට පටහැනිව කටයුතු සිදු කර ඇති අවස්ථා විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය. මෙහි දී, මූලික ඉහළම මිල ගණන් ඉදිරිපත් කළ ආයතන අඩුම මිල ගණන් ලෙස සලකා අසාමාන්‍ය වට්ටම් ලබා දී තිබේද යන්න සහ ලංසු ප්‍රදානය කරන අවස්ථාව වන විට අදාළ වට්ටම් පසුව ලංසු ලේඛනවලට ඇතුළත් කර තිබේද යන්න පිළිබඳව	සියලුම ලංසු මූලික ඇගයීම සඳහා ගෙන ඇති අතර විවිධ නුසුදුසුකම් හේතුවෙන් ඇතැම් ලංසුකරුවන් ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත.	මේ සම්බන්ධයෙන් විශේෂ පරීක්ෂණයක් පැවැත්විය යුතුය.

විගණනය විසින් අවධානය යොමු කරන ලදී. එම අවස්ථාවේදී, එම ආයතන විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද දෙවන පිටපත අඩංගු ලියුම් කවර කපා, විවෘත කර නැවත අලවා ඇති බවත්, එම පිටපත්වලද අදාළ වෙනස්කම් සිදු කර ඇති බවත් තහවුරු කළ හැකි කරුණු විගණනයට නිරීක්ෂණය විය.

(ආ) හපුතලේ ප්‍රාදේශීය රෝහලේ බාහිර රෝගී අංශයේ ඉදිකිරීම් සම්බන්ධයෙන් තෝරාගත් කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ 2021 අප්‍රේල් 09 වන දින ගිවිසුමක් අත්සන් කර තිබුණු අතර, 2022 ජනවාරි 25 දින වන විට අදියර 3 කින් නිම කරන ලද වැඩ කොටස් සඳහා රු. 8,005,132 ක මුදලක් ගෙවා තිබුණි. කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ව්‍යාපෘතිය නිම නොකිරීම හේතුවෙන් ව්‍යාපෘතියේ ඉතිරි වැඩ කොටස් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා තෝරාගත් නව කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ 2024 ජනවාරි 24 වන දින ගිවිසුමක් අත්සන් කර තිබුණි. 2024 අගෝස්තු 21 වන දින නිම කිරීමට එකඟ වූ ව්‍යාපෘතිය 2024 නොවැම්බර් 12 වන දින දක්වා දින 83 කින් දීර්ඝ කළද, දින 43ක ප්‍රමාදයක් සහිතව එය 2024 දෙසැම්බර් 25 වන දින නිම කර තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත කරුණු නිරීක්ෂණය කෙරේ.

ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් පැහැර හැර ඇති පළමු කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් අයකර ගත යුතුව තිබෙන රු. 1,974,233 ක මුදලක්, ව්‍යාපෘතිය අවසන් වී වසර 02 කට වැඩි කාලයක් ගත වී තිබුණද, විගණන දිනය වූ 2025 මාර්තු 10 වන දින දක්වාම කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් අයකර ගෙන නොතිබුණි. ඉහත ඉදිකිරීම් පැහැර හැරීම සම්බන්ධයෙන් කොන්ත්‍රාත්කරුට එරෙහිව නීතිමය පියවරද ගෙන නොතිබුණි.

අසතුටුදායක කාර්ය සාධනය හේතුවෙන් කොන්ත්‍රාත්තුව අවසන් කිරීමේදී කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් අයවිය යුතු රුපියල් 1,974,233 ක මුදල සම්බන්ධයෙන් කොන්ත්‍රාත්කරුට සිහිකැඳවීම් කිහිපයක් යවා ඇති අතර, ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් නීති උපදෙස් ලබා ගැනීමට ගොනුව සෞඛ්‍ය හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ නීති ඒකකයට යොමු කර ඇත.

ශේෂය වහාම අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) දොඹගහවෙල ප්‍රාථමික වෛද්‍ය සත්කාර ඒකකයේ ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලද බාහිර රෝගී අංශ ගොඩනැගිල්ලේ ස්ථාපිත කර ඇති දන්ත ශල්‍ය ඒකකයට

දොඹගහවෙල ප්‍රාථමික වෛද්‍ය සත්කාර ඒකකයේ දන්ත ශල්‍ය ඒකකය සහ රසායනාගාරය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කාර්ය ව්‍යාපෘති අරමුණු ළඟා කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

සහ රසායනාගාරයට අවශ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය සහ උපකරණ ලබා මණ්ඩලය සහ උපකරණ නොමැති ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා බැවින්, එම ඒකක 02ක උපයෝජනය ලෙස පළාත් සෞඛ්‍ය කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. බලධාරීන් හට දැනුම් දී ඇත.

3.2 පද්ධති හා පාලන

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් විගණකගේ නිර්දේශය
මධ්‍යම පළාතේ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ බොහෝ රෝහල් දුරස්ථ හා බැවුම් ප්‍රදේශවල පිහිටා ඇති බැවින්, එම ප්‍රදේශවල විශාල වියදමක් දරා නව ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමේදී හෝ ගොඩනැගිලි ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේදී ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානයේ පරීක්ෂාවකින් පසු නිෂ්කාශන සහතිකය ලබා ගත යුතුය. ඒ අනුව කටයුතු කර නොමැති ඇතැම් අවස්ථා නිරීක්ෂණය විය.	දැක්වීම ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානයේ අවසරය ලබාගෙන නොමැති රෝහල් හඳුනා ගැනීමටත් මේ සම්බන්ධයෙන් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීමටත් පළාත් සෞඛ්‍ය බලධාරීන් විසින් පියවර ගනු ලැබේ.